

## **КРИЗИТЕ КАТО КАТАРЗИС: ПОЛИТИЧЕСКИ, СОЦИАЛНИ, СТОПАНСКИ И КУЛТУРНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ЕКСТРЕМНИТЕ СИТУАЦИИ В ИСТОРИЯТА**

Научна конференция, организирана от Регионалния исторически музей  
в Плевен и Историческият факултет на Софийския университет  
„Св. Климент Охридски“

**Елица Ненова**

*Софийски университет „Св. Климент Охридски“*

На 15 – 16 октомври 2021 г. в Плевен се проведе научна конференция „Кризите като катарзис – политически, социални, стопански и културни измерения на екстремните ситуации в историята“. Организатори на събитието са Регионалният исторически музей (РИМ) – Плевен, и Историческият факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, а форумът се осъществи под научното ръководство на чл.-кор. проф. д.и.н. Иван Илчев. Конференцията даде трибуна на млади и утвърдени учени за споделяне на наблюдения, разсъждения и изследвания върху политическите, стопанските, социалните и културните ефекти и последици от ситуации с висока степен на екстремалност в историческа перспектива. Приветствие към участниците отправи д-р Володя Попов – директор на РИМ – Плевен. В него той наблегна на неразривната връзка между криза и катарзис и подчерта ролята в този процес на световната история като „много сериозна банка за опит и отговори на въпроси, които касаят нашата съвременност“. Встъпително слово, което постави начало на конференцията, изнесе чл.-кор. проф. д.и.н. Иван Илчев. Сред официалните гости бяха заместник областният управител на област Плевен Иван Петков и кметът на Плевен Георг Спартански, който поздрави организаторите и участниците в събитието.

В научния форум взеха участие двадесет и един докладчици, представители съответно на: СУ „Св. Климент Охридски“; ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; Университета по библиотекознание и информационни технологии; Военната академия „Г. С. Раковски“; Института за исторически изследвания – БАН; Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН; Регионалния исторически музей – Плевен; Регионалния исторически музей – София; Военноморския музей – Варна.

Конференцията се състоя в рамките на два дни, а първото заседание се проведе на 15 октомври в заседателната зала на хотел „Балкан“, ет. II, непосредствено след официалното откриване. То бе посветено на проблеми от областите археология, Античност, Средновековие, Възраждане. Своите доклади представиха младите учени докторанти от СУ „Св. Климент Охридски“ и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ **докт. Калоян Петков** с доклад *„Ритуално „убити“ оръжия от Тракия“*; **докт. Мартин Вълчев** – *„Трудният път на християнството в района на Източна Балтика в контекста на Северните походи (XII – XIII в.)“*, и **докт. Мариета Стойкова** – *„Католическата църква и Лутеровата „зараза“ в началото на XVI в.“*. Докладът на **гл. ас. д-р Деница Петрова** (Институт за исторически изследвания – БАН) разглежда различни аспекти около настъпилата криза в царството след гибелта на цар Михаил III Шишман. Докладът на **д-р Даниел Иванов** (РИМ – София) *„Опазване/показване или проблемът за автентичността, реконструкциите, реставрацията и консервацията на недвижими археологически ценности“*, от своя страна, „отвори вратата“ в дискусията към темата за актуалното състояние на недвижимите археологически ценности в България. Заключителният доклад на първото заседание бе изнесен от **проф. д.н. Вера Бонева** (Университет по библиотекознание и информационни технологии), която представи любопитни и слабо познати подробности около разрушителното земетресение в София от 1858 г.

Конференцията продължи на 16 октомври, а самото събитие се проведе в специално обособени за тази цел зали на територията на РИМ – Плевен. За гражданите и гостите на града бе осигурен свободен достъп. Докладите от второто заседание бяха разделени в две отделни паралелни секции.

В Секция I, експозиционна зала „Нова и най-нова история“, ет. II, бяха представени докладите на четирима докторанти от СУ „Св. Климент Охридски“ и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, които предложиха теми от различни области, свързани с руската и германската история. Пръв своя доклад изнесе **докт. Иван Рабаджиев** – *„Кризата в сектора за сигурност и реформата в полицията след убийството на Александър II“*, а докрая на пленарния ден участие взеха и докторантите: **докт. Стефан Петров** с доклад *„Военен ентузиазъм и апатия – настроенията в Руската империя в годините на Първата световна война“*; **докт. Янко Стефанов** – *„Руската православна църква в условията на революцията“*, и **докт. Елица Ненова** – *„Голямата депресия и Ваймарска Германия“*. Представянето на **гл. ас. д-р Росица Лелюва** (Институт за исторически изследвания – БАН) с доклад *„Трудният път след Илинден. Активи и пасиви в екзархийската дейност“* въведе участниците в сложната материя около Българската екзархия и екзархийските институции в Македония в началото на XX в. Теми, свързани с България и българското военно дело, разгледаха **Тодорка Стоянова** (Военноморски

музей – Варна) с доклад „Българската криза 1885 – 1887 г. – преломен момент в развитието на Флотилията и Морската част на България“, и **гл. ас. д-р Стоян Николов** (Военна академия „Г. С. Раковски“), който бе избрал за тема „Кризата в 9-та пехотна Плевенска дивизия през лятото на 1913 г.“. Географският обхват на изследваните теми бе разширен от **доц. д-р Гургана Алексиева** (СУ „Св. Климент Охридски“), която фокусира внимание върху „Политическата и социална криза в Чили (1924 – 1925)“. Заключителния доклад в Секция I изнесе един от организаторите – **доц. д-р Христо Беров** (СУ „Св. Климент Охридски“). Под заглавие „Гроздовите на гнева или затишие между бури по балкански? (Гърция, Румъния и справянето с Голямата депресия)“ той представи на аудиторията цялостна картина на събитията около разразилата се Световна икономическа криза в края на 20-те години на XX век. и механизмите за справяне с последващата я Голяма депресия в част от балканските страни.

В Секция II, Заседателна зала, ет. II, работният ден започна с доклада на **подполк. гл. ас. д-р Калин Ранчев** (Военна академия „Г. С. Раковски“), който хвърли светлина върху някои вътрешни кризи в „съветския блок“ през 50-те и 60-те години на XX век. Участие взеха и докторанти от СУ „Св. Климент Охридски“. **Докт. Магдалена Властанова** обърна поглед към света на киното с „The green berets – холивудският прочит на Виетнамската война“, а **докт. Вергиния Христова** в своя доклад „Деца на Китай – динамика на демографските политики“, в опит за анализ на икономическите и социални ефекти от ограничителните мерки, проследи въпросните политики в КНР от създаването на републиката до ден-днешен. Допълващ азиатската тематика беше и докладът на **гл. ас. д-р Боряна Митева** (СУ „Св. Климент Охридски“) – „Интерпретацията на историята като дипломатически проблем: кризата в отношенията на Япония с КНР и Република Корея от 1982 г.“, който фокусира своето внимание върху дискуссионния проблем, свързан с интерпретация на японската история и японските учебници по история от посочения период. **Гл. ас. д-р Ивайло Марков** (Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН) с доклад „Битката за природата като местна криза: между златодобива и екотуризма. Случаят на община Трън“, от своя страна, засегна актуална за българското общество тема. Пленарният ден за Секция II завърши с доклад на още един представител на организаторите на научния форум – **д-р Димитър Петров** (РИМ – Плевен). Той запозна участниците с темата „Албанците в Република Северна Македония – икономическа и социална трансформация на общността в края на XX и началото на XXI век.“. Конференцията завърши със специално организирана обиколка на Регионалния исторически музей в Плевен.

Научната конференция „Кризите като катарзис – политически, социални, стопански и културни измерения на екстремните ситуации в историята“ пре-

дизвика сериозен интерес от страна на медиите и придоби силен обществен отзвук. Актуалността на представените проблеми и богатата информация относно дискутираните събития дадоха възможност на участниците във форума да потърсят отговор на множество въпроси, които касаят и нашата съвременност. Материалите от форума ще бъдат публикувани в самостоятелен сборник, което несъмнено ще позволи и на по-широката аудитория да се запознае с разискваните проблеми и историческите поуки от тях.

### **CRISES AS CATHARSIS – POLITICAL, SOCIAL, ECONOMIC AND CULTURAL DIMENSIONS OF THE EXTREME SITUATIONS IN HISTORY**

Scientific Conference organized by Regional Historical Museum – Pleven,  
and Sofia University “St. Kliment Ohridski” – Faculty of History

✉ **Elitsa Nenova, Researcher, PhD Student**

Orcid iD: 0000-0002-1289-7201

Faculty of History

University of Sofia

15, Tzar Osvoboditel Blvd.

Sofia, Bulgaria

E-mail: esnenova@uni-sofia.bg